

Централізована бібліотечна система
Деснянського району м. Києва

Бібліотека № 119 для дітей

«Найкрасивіші палаци України»

ІНФОРМАЦІЙНА ДОВІДКА

за загальносистемним
культурно-історичним проектом
«Пам'ятай! Відроди! Збережи!»

Київ, 2018

Інформаційна довідка **«Найкрасивіші палаци України»** складена відповідно до загальносистемного культурно-історичного проекту **«Пам'ятай! Відроди! Збережи!»**, за розділом **«Свідки давнини і сьогодення: замки, палаци, фортеці України»**.

Україна – найбільша країна в Європі. Вона має славетну історію та унікальні культурні традиції. Багато пам'яток, які нагадують нам про минуле нашої Батьківщини, збереглося на українських теренах. Багато з них зникло, залишивши свій слід в історії та культурі.

Мета довідки:

- ознайомити читачів із шедеврами палацової архітектури України, що є свідками багатовікового історичного шляху нашого народу, хранителями його духовної і матеріальної культури;
- спонукати до бажання вивчати власну історію і традиції, шанувати і берегти культурні надбання Батьківщини.

Видання складено на основі літератури, яка є у фондах бібліотек ЦБС та матеріалів web-сайтів Інтернету.

Джерела подано за період з **2002** по **2017** роки.

Інформаційна довідка розрахована на широке коло користувачів.

Укладачі: Шевченко С. Ю.
Шихайлова О. М.

Контактна інформація:

Адреса: м. Київ, вул. Жукова, 22
Телефон: (044)518-52-41
e-mail: library119@ukr.net
веб-сторінка: <http://desnabib/kyiv.ua>

«Найбільші творіння культури та архітектури стоять як живі свідки минулого в житті сучасності»

Ганс-Георг Гадамер

Палац Тарновських у Качанівці, Чернігівська область

Качанівка – одне з найкрасивіших та найромантичніших місць Чернігівщини. Тут надихалися і творили **Тарас Шевченко, Микола Гоголь, Марко Вовчок**.

Будівля була зведена як одна із резиденцій президента Малоросійської колегії і генерал-губернатора Малоросії графа П. О. Рум'янцева-Задунайського, потім продана поміщику

Григорію Яковичу Почеці та його дружині Парасці Андріївні у **1808** році. Архітектура палацу цього періоду належить до стилю романтичного напрямку, притаманного спорудам XVIII — поч. XIX століть.

Після смерті Г. Я. Почеки палац успадкував син його дружини від першого шлюбу Григорій Степанович Тарновський.

Григорій Степанович вважав за краще жити на широку ногу і оточувати себе людьми мистецтва. Свою садибу він перетворив на аристократичний клуб: його гостями були Микола Гоголь, Семен Гулак-Артемівський, Василь Штернберг. Тарновський витрачав величезні кошти на меценатство та колекціонування картин.

З часом господарі палацу розорилися. Продаж промисловцеві – Павлу Харитоненку врятував маєток від занепаду.

Останніми господарями садиби протягом 1914-1918 років була старша донька промисловця Олена, та її чоловік Михайло Олів.

За історичними свідченнями очевидців, в день їхнього весілля вся алея від палацу до садибної церкви довжиною 500 метрів була всипана цукром як символом майбутнього солодкого життя молодят.

Намагаючись відновити давню традицію, Фонд Миколи Томенка у **2009** році відбудував

центральну алею заповідника, а після святкового відкриття першими по алеї пройшли три пари молодят, які в той день святкували своє весілля. І з того часу весільні пари - часті гості у Качанівському палаці.

Палац Потоцьких у Львові

Справжньою окрасою вулиці Коперника у Львові є палац Потоцьких. Крізь ажурні ґрати парадних воріт велично підноситься він серед навколишніх будівель.

Палац має терасу, заокруглені сходи з балюстрадою спускаються прямо у парк.

Польський магнат Альфред Потоцький був палким прихильником французької архітектури.

Саме тому він **1822** року замовив побудову своєї резиденції паризькому архітектору Луї Доверн'є.

Але Альфред Потоцький рано помер і не встиг побачити свою майбутню садибу у всій її красі. Завершував його будівництво Роман Потоцький — син Альфреда Потоцького.

Після Другої світової війни будівля палацу була у користуванні різних установ. А вже після реставрації 1975 року в ній відкрили Палац одруження.

Зрештою, палац віддали Львівській картинній галереї. Тепер у його залах відвідувачі оглядають експозицію інтер'єрів та зразки європейського мистецтва XVIII століття. Також на території Палацу Потоцьких щорічно проходить книжковий Форум видавців.

Палац Кирила Розумовського у Батурині, Чернігівська область

У **1799-1803** роках на замовлення останнього українського гетьмана Кирила Розумовського за

проектом шотландського архітектора Чарльза Камерона на околиці Батурина було споруджено великий палацово-парковий комплекс. Цей прекрасний відреставрований палац дивує своїм багатим убранством та вишуканим стилем.

У серпні **2009** року було закінчено масштабну відбудову цієї пам'ятки архітектури, зокрема, відбудовано палацовий комплекс та повністю оновлено експозиції.

Кирило Розумовський мав чисельну бібліотеку, яка налічувала більше **2000** томів. Граф мріяв передати своє літературне надбання Руссо, та їхня зустріч так і не відбулася, і згодом бібліотека була розпорошена.

До наших днів дійшла лише нотна збірка. Розумовський був поціновувачем гарної музики, товаришував з Моцартом і Бетховеном.

Наразі палац Розумовського – пам'ятка, що є частиною Національного історико-культурного заповідника «**Гетьманська столиця**».

Маріїнський палац, м. Києв

Палац був зведений у **1750-1755** роках за зразком палацу, який проектував Бартоломео Растреллі для графа Олексія Розумовського.

Спорудженням палацу керував видатний архітектор Іван Мічурін. До Жовтневої революції у Маріїнському палаці під час подорожі Україною зупинялася імператриця Катерина II.

До **1950-х** років палац носив назву Царський. А далі за ним закріпилася нинішня назва – Маріїнський, на честь Марії Олександрівни, дружини імператора Олександра II.

Маріїнський палац наразі – це державна резиденція, в ньому проходять урочисті державні події – нагородження, прийоми, вручення вірчих грамот Послами іноземних держав, саміти і зустрічі офіційних делегацій на найвищому рівні. У палаці оселяються під час візитів короновані особи.

Замок-палац у Білокриниці, Тернопільська область

Історія цього палацу починається ще у **XVI** столітті, коли власники навколишніх земель

Збараські спорудили на цьому місці мурований оборонний замок.

У **1603** році татарські орди зруйнували фортецю, та в **1606** році замок було відбудовано.

Декілька разів палац руйнувався і відновлювався.

З архітектурних особливостей комплексу збереглася унікальна в'їзна арка, виконана у неоготичному стилі.

У **1892** році у приміщенні палацу була відкрита семирічна сільськогосподарська школа з великою матеріально-технічною базою (тільки бібліотека налічувала **10000** томів). У 1898 році вона поповнилася відділом лісівництва. І навіть у тяжкі часи Другої світової війни навчальний заклад, хоч і під різними назвами (технікум,

реальна школа, державна школа) продовжував діяти, готуючи фахівців для лісового господарства.

У повоєнний період на території палацу розмістився Кременецький лісотехнічний технікум. З набуттям Україною незалежності він перейменований в коледж.

Палац Потоцьких у Тульчині, Вінницька область

Палац почав будуватись у **1782** році за проектом французького архітектора Лакруа на замовлення представників родини Потоцьких.

За часів господарювання Потоцьких на території палацу знаходилися картинна галерея, бібліотека, стайні, оранжерея, навіть невелика друкарня. А ще за допомогою тунелів замок мав сполучення з іншими об'єктами Тульчина.

Європейці були у захваті від Тульчинського театру із трупю у 200 акторів, художньої галереї з роботами знаменитих майстрів пензя, від бібліотеки в **17000** томів кращих зразків світової культури.

Зараз у палаці розміщується Тульчинське училище культури.

Палац Потоцьких є пам'яткою архітектури **XVIII** століття.

Немирівський палац, Вінницька область

Спочатку Немирівський палац був збудований для коронного гетьмана Юзефа Потоцького. Навколо палацу було закладено парк. Останньою власницею маєтку Немирів та навколишніх сіл

була онука Болеслава Потоцького княгиня Марія Щербатова.

Коли в Немирові перебували більшовицькі полки, княгиня Марія Щербатова з родиною та молодша дочка Столипіна були розстріляні за те, що віддали маєток з майном під шпиталь воякам Української Галицької Армії.

У **1956** році було проведено реставрацію будівлі, яка повернула палацу його колишню велич. Для завершеного образу хол палацу прикрасив портрет його засновниці, Марії Щербатої, а стіни коридорів – її особисті колекції.

Зараз на території палацу діє санаторій “Авангард”, де проводиться лікування різних захворювань, у тому числі - з використанням унікальних радонових вод, родовище яких знаходиться на його території.

За один день оглянути усю територію палацу неможливо. Він займає майже 80 гектарів і є мініатюрною копією Софіївського парку, що на Черкащині.

Палац графів Шенборнів (замок Береввар), Закарпатська область

Невеличке село Карпати приваблює чи не легіони туристів. У цьому мальовничому куточку влаштовані санаторії, тут є романтичне місце під назвою Скеля Кохання, з якого відкривається захопливий краєвид гірських просторів.

Але головна атракція – це санаторій “Карпати”. Цей заклад для лікування і відпочинку розташований у стінах замку **Берегвар**.

На території парку діє бювет з мінеральною водою “Поляна Купель”.

Вежі та стіни Берегвару наче позичені з лицарського роману або казки. Тут знімалася казка “Снігова королева”, культовий фільм про розвідників “Сімнадцять миттєвостей весни”.

Палац був побудований графом Ервіном Фрідріхом Шенборн-Бухгаймом у **1890-1895** роках у якості мисливського будиночка.

У проєкт замку було закладено особливу символіку: кількість вікон – 365 – відповідає кількості днів у році, 52 кімнати – кількості тижнів, 12 входів – кількості місяців.

Палац графа Бадені у Коропці, Тернопільська область

Палац було споруджено у Коропці на початку **XIX** століття. А в **1893** році Коропець переходить у власність графа Станіслава Марціна Бадені.

До нашого часу збереглася овальна бальна зала на першому поверсі палацу, прикрашена панелями з дуба. На стінах були портрети польських королів. Поруч з королівською залою знаходилися їдальня, бібліотека та каплиця. З іншого боку тягнулися житлові приміщення.

Вже десятки років у палаці розміщується Коропецький обласний ліцей-інтернат. Ззовні будівля не втратила усієї своєї краси. Гарно збереглися зразки оригінальної ліпнини, у

доглянутому стані знаходиться парк палацу. Але колишньої краси всередині вже немає.

У власній архітектурній величі і привабливості палац є німою згадкою, що понад століття тому в цій будівлі вирували пристрасті та розваги, задовольнялися інтелектуальні зацікавлення та духовні потреби багатьох поколінь господарів та їхніх гостей.

Митрополичний палац, м. Чернівці

Особливе місце серед пам'яток архітектури у Чернівецькій області займає грандіозний Митрополичний палац, який занесено до списку **всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.**

Це справді чудовий архітектурний комплекс, який дивує своїми неповторними візерунками і багатством красивих елементів.

Мальовничий дендропарк облаштований позаду головного корпусу палацу. Парк побудовано у красивому ландшафтному стилі. Його прикрашають майстерно висаджені екзотичні дерева, а також липи, дуби та клени. Вхід на територію парку дбайливо охороняє монументальна фігура Йозефа Главки – відомого чеського архітектора та мецената.

Палац було споруджено на місці оселі єпископа у **1882** році.

Неповторний архітектурний ансамбль палацу було створено з ініціативи єпископа Гакмана, який мріяв звести грандіозну резиденцію, яка б гідно прикрасила буковинську столицю. Він особисто сам заклав перший камінь у фундамент архітектурного шедевру.

Зараз у його будівлях розташовується головний національний університет міста імені українського письменника і передвісника національного відродження на Буковині Юрія Федьковича.

З **1993** року у палаці працює теологічне відділення Чернівецького університету. З цього часу відновилися богослужіння і в храмі. Їх проводять духовні вчителі і викладачі, а іноді й самі студенти.

Палац Кеніга, Шарівка, Харківська область

Селище Шарівка відоме в основному мальовничими куточками природи, чистим і свіжим повітрям і одним з найкрасивіших палацово-паркових комплексів України. Це палац Кеніга.

Композицію парку Кеніга створив ландшафтний архітектор Георг Куфальдт. Під його керівництвом було висаджено близько **150** видів екзотичних для цієї місцевості рослин. Також було побудовано безліч алей, фонтанів, сходів та інших декоративних елементів. Родзинкою і до сьогодні залишається липова алея, а також “Камінь любові”.

Почав зводити садибу ще в **1836** році поміщик Ольховський, потім вона перейшла до братів Гебенштрейнам і тільки після них Кенігу.

Кожен з власників вносив щось нове і оригінальне у комплекс, але тільки Кеніг капітально реконструював палац, надав йому риси неоготики з елементами ренесансу.

Занепад маєтку Кеніга розпочався у 1917 році.

Спочатку маєток було націоналізовано. Радянською владою у 1925 році у комплексі був створений санаторій.

До початку **XXI** століття Шарівський палац знаходився у вкрай занедбаному стані.

З кінця **2008** року санаторій був виведений за межі селища. В останні роки у палаці ведуться реставраційні роботи.

Палац Закревських, Полтавська область

Засновник династії Закревських Йосип Лук'янович Закревський, генеральний бунчужний війська Запорізького, **1752** року купив хутір Березова Рудка.

Ідея побудови садиби належить його сину Григорію. Він обіймав посаду маршала Київського намісництва, тому резиденція була потрібна для дворянських зібрань.

Будівництво продовжили його сини Олексій та Василь, а завершив онук Платон Олексійович.

Існує версія, що Тарас Шевченко навіть був таємно закоханий в Анну, дружину Платона Закревського. І саме їй присвятив свій твір, який став відомим романсом “Якби зустрілися ми знову”. На честь видатного гостя на території паркового комплексу встановлено пам’ятник.

Палац, зведений у стилі необароко, чудово зберігся і донині.

Відвідувачам надається можливість оцінити пишноту збереженого внутрішнього оздоблення.

Парк займає територію приблизно 45 гектарів.

Поляни з екзотичними рослинами, неперевершені яскраві клумби, що виділяють тонкий квітковий аромат, приносять відвідувачам величезне задоволення під час прогулянки.

Палац Бжозовського (Шахський палац), м. Одеса

Шахський палац – це шедевр відомого польського архітектора Фелікса Гонсіровського, який він побудував для польського магната Зенона Бжозовського у **1851-1852** роках.

Палац півстоліття належав родині магнатів, також тут довгий час жив один з найбагатших одеських городян Федір Рафалович.

У **1909** році палац став притулком для перського шаха Мохаммада Алі. Звідси й назва – Шахський палац. Тут навіть готувалися до повернення до влади Іранського правителя з династії Каджарів.

Вражає, що за майже двохсотлітню історію свого існування зовні Шахський палац фактично не зазнав жодних змін. Навіть Друга світова війна обійшла його стороною. Звичайно, багате внутрішнє оздоблення з мармуровими камінами і

паркетними підлогами вже не повернути: радянська влада не надто шанувала розкішні інтер'єри.

Певний час у стінах палацу був Будинок творчості.

На початку нового тисячоліття, з **2000** по **2004** рік, тривала реставрація будинку. Однак туристи можуть помилуватися відновленим палацом тільки ззовні, бо його зараз займає офіс однієї компанії.

Палац Рум'янцева-Задунайського у Вишеньках, Чернігівська область

У селі Вишеньки розташований палац **XVIII** століття, який належав графу Петру Рум'янцеву-Задунайському, що у 1787–1792 роках обіймав

посаду президента Малоросійської колегії та генерал-губернатора Лівобережної України.

Відомо, що його цікавила незвичайна архітектура, тому всі палаци та маєтки відрізнялися оригінальним дизайном.

Палац був побудований до приїзду Катерини II під час її подорожі до Криму.

Він поєднує в собі стилі готики та східного класицизму. На жаль, частина споруди нині зруйнована.

Сьогодні тут розміщується дитячий оздоровчий табір.

Палац Вишневецьких, с. Вишнівець, Тернопільська область

Рід князів Вишневецьких відіграв велику роль в історії України, адже з нього походить Дмитро

Байда Вишневецький – засновник фортеці на острові Мала Хортиця, яка стала початком Запорозької Січі.

А народився Дмитро у селі Вишнівець, у родовому замку Вишневецьких.

На початку **XVIII** століття захисну фортецю перебудували у розкішний палацовий комплекс, навколо якого розбили вишуканий парк.

Відомий французький письменник **Оноре де Бальзак**, що відвідав Вишнівець у **1848** році, назвав палац «польським Версалем».

Зараз цей дивовижний палац, хоч і потребує реставрації, проте гостинно приймає відвідувачів.

Підгорецький палац, Львівська область

Вишуканий палац у французькому стилі збудували в середині **XVII** століття.

Власниками Підгорецького замку впродовж XVII-XIX століть були кілька відомих польських родин.

Усі вони старанно дбали про цей маєток: у замку зберігалися цінні картини, коштовні предмети інтер'єру, а в розкішних бальних залах влаштовували світські прийоми для найвищої знаті того часу.

XX століття стало темною сторінкою в історії замку.

Під час Другої світової війни Підгорецький палац кілька разів грабували. Частина культурних цінностей, яку вдалося врятувати, опинилась у фондах львівських музеїв, а от дивовижні інтер'єри замку – мармурові підлоги, розписані стелі, цінні меблі – не пережили військового часу.

Після війни у Підгорецькому палаці влаштували санаторій для людей, хворих на туберкульоз.

Цей дивовижний палац неодноразово знімали у кіно.

Найвідомішим фільмом, у якому можна побачити Підгірці, є «Д'Артаньян і три мушкетери», знятий у 1978 році. Там цей старовинний маєток виконав роль французької королівської резиденції – Лувра.

Палац графині Штеричевої м. Суми

На південній околиці Сум в передмісті Баси знаходиться цікавий комплекс графині Штеричевої з неоготичним палацом і парком. Цю садибу називають найбільш досконалою в художньому відношенні з усіх збережених на Слобожанщині. Вона існує з кінця **XVIII** століття і первісно належала родині Донець-Захаржевських.

Однією із власниць садиби була Параскева Штеричева.

На її замовлення відомий архітектор Олександр Паліцин у **1810**-х роках звів тут мурований головний будинок. Прямо в палаці знаходилася

домова Вознесенська церква, яка проіснувала близько 100 років.

Після **1903** року господарем садиби став поміщик Б. В. Золотницький. Існує версія, що у **1905** році новий власник влаштував у будинку пожежу, щоб отримати страховку. Незабаром після цього садиба й була продана С. Н. Штейнеру, представнику страхового товариства «Росія» в Сумах. Він провів черговий ремонт і був власником цієї нерухомості до **1917** року.

Найбільшої шкоди інтер'єру будинку завдала пожежа, що сталася **1942** року, в період німецько-фашистської окупації міста.

Не дожили до наших днів багато споруд садиби, а збережений двоповерховий палац сильно змінився, переживши пожежі, реставрації та ремонти. На сьогодні він є пам'яткою архітектури національного значення.

До недавнього часу в головному будинку розташовувалося кардіологічне відділення районної лікарні. Зараз цей палац орендує приватна фірма.

**Більше дізнатися про культурно-історичні пам'ятки
нашої Батьківщини вам допоможуть наступні
матеріали з фонду бібліотек ЦБС та Інтернет-ресурси:**

- 1. Архітектурні пам'ятки України** [Текст] // Архітектура : для дітей серед. шк. віку / авт.-упоряд. Н. Ю. Безпалова. – Харків : Фоліо, 2002. – С. 289-306. – (Дитяча енциклопедія).
- 2. Бондаренко, Андрій.** Колекція українських палаців [Електронний ресурс] // Подорожі Україною і світом. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://andy-travel.com.ua/kolekciya-ukrayinskih-palaciv>, вільний (дата звернення: 2015). – Назва з екрана. – Мова укр.
- 3. Гирич, Ігор.** Київський путівник [Текст] : [у т. ч. Маріїнський палац] // Київ. - 2013. - № 6. - С. 151-176. - Продовж. Початок : № 3/4, 5, 6, 7/8, 10 - 2012 р.; № 1, 2, 3/4 - 2013 р.
- 4. Гіджева, Кіра.** Цікаві місця України: найкрасивіші замки, палаци та фортеці [Електронний ресурс] // Tochka.net. – Електрон. текст. – Режим доступу: <https://travel.tochka.net/ua/6848-7-chudes-ukrainy-samyekrasivye-zamki-dvortsy-i-kreposti/>, вільний (дата звернення: 01.10.2017). – Назва з екрана. – Мова укр.
- 5. Гуркіна, Г. О.** Замки та фортеці України [Текст] / Ганна Гуркіна, Олексій Сердюк ; худож. О. І. Дябіна. – Харків : Торсінг плюс, 2008. – 95 с. : іл. – (Моя Україна).
- 6. Качанівський палац** [Текст] : віртуальні екскурсії // Позакласний час. - 2014. - № 6. - С. 127.
- 7. Невідома Україна:** 23 фортеці, замки і палаци [Електронний ресурс] // Igotoworld. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/article/446_neizvestnye-

- zamki-ukrainy.htm, вільний (дата звернення: 02.05.2015).
– Назва з екрана. – Мова укр.
8. **Палаці України: ТОП-10 найгарніших** [Електронний ресурс] // Uainfo. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://uainfo.org/blognews/1460383626-palatsi-ukrayini-top-10-naygarnishih-foto.html>, вільний (дата звернення: 11.04.2016). – Назва з екрана. – Мова укр.
9. **Перелік палаців-садиб України** [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Електрон. текст. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Перелік_палаців-садиб_України, вільний (дата звернення: 25.07.2017). – Назва з екрана. – Мова укр.
10. **П'ять найкрасивіших палаців в Україні** [Електронний ресурс] // Lovelylife. – Електрон. текст. – Режим доступу: <http://lovelylife.in.ua/zhyttya/mandrivky/pyat-najkrasyvishyh-palatsiv-v-ukrayini.html#>, вільний (дата звернення: 05.04.2016). – Назва з екрана. – Мова укр.
11. **Сердюк, О. В.** Найцікавіші місця України [Текст] / Олексій Сердюк ; худож. О. І. Дябіна. – Харків : Торсінг плюс, 2008 . – 95 с. : іл. – (Моя Україна).
12. **Творці кам'яних літописів** [Текст] // Україна : для дітей серед. шк. віку / авт.-упоряд. В. М. Склярєнко. – Харків : Фоліо, 2003. – С. 272-279. – (Дитяча енциклопедія).
13. **Третяк, А.** Допитливій малечі про цікаві речі. Подорож по Україні [Текст] : для дітей мол. та серед. шк. віку / Анна Третяк. – Київ : Радуга, 2016 . – 240 с.
14. **Що таке літопис у камені?** [Текст] : [у т. ч. Підгорецький палац] // Світ моєї України : популярна дитяча енциклопедія. – Харків : Сінтекс, 2003. – С. 148-156. – (Що? Як? Чому?).